

Žandov

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Česká Lípa

Nadmořská výška: 263 m n. m.

Počet obyvatel: 1 903

Adresa URL: www.zandov.cz

Okres: Česká Lípa

GPS souřadnice: 50.713937N, 14.396232E

První pís. zmínka: 1282 (742 let)

PSČ: 471 07

Památky a zajímavosti Žandov

Asi nejvýznamnější památkou je zámek, který leží v obci Horní Police. Dále jsou zde četné prvky lidové architektury.

Až do roku 1536 se musel každý obyvatel Žandova sám postarat o pitnou vodu a mohl využívat četné prameny při okraji městečka. Ve zmiňovaném roce totiž majitel panství, příslušník drobné šlechty Jakub z Maušvic potvrdil patentem o vodě zavedení vody ze svého dvorce na severní straně náměstí (dnešní Koruna) na dnešní náměstí. Podobu prvního veřejného zdroje neznáme, můžeme se však domnívat, že to byla studna s dřevěnou stříškou a rumpálem. V roce 1853 ji nahradila současná kamenná kašna, restaurovaná v roce 1997. Kašna má ze všech stran ve štítech vytesaná znamení z východu je znamení nečitelné, ze západu je znak Žandova, na jižní straně naleznete symbol kotvy a ze severu ční letopočet 1853 jako důkaz vzniku kašny. Kašna je národní kulturní památkou a v nočních hodinách je osvětlena.

Lze předpokládat, že kostel sv. Bartoloměje byl založen společně s Žandovem a původní kostel ležel na místě dnešního. Pro období vrcholné kolonizace je typické i jeho zasvěcení sv. Bartoloměji. O jeho první podobě však nevíme zhruba nic. Pravděpodobně se jednalo o prostý jednolodní kostel s pravoúhlým presbytářem. První písemná zmínka je však až z roku 1341, kdy zde Půta ze Žandova měl již pochované rodiče. V roce 1352 platila místní fara 24 grošů papežského desátku, po lipské a děčínské zdaleka nejvyšší poplatek ze všech 34 far lipského děkanátu! Někdy v druhé čtvrtině 15. století ke kostelu byla přistavěna věž, která dostala podobu pevnostní architektury. Celý kostel možná ještě předtím ale vyhořel v roce 1444 při nájezdu lužického Šestiměstí. Za Friedricha ze Salhausenu došlo k rozšíření snad nového kostela. Třicetiletá válka totálně změnila víru zdejších obyvatel z luteránství na římsko-katolické. V roce 1686 došlo ke krvavému střetu přímo v kostele, kdy dva místní patroni požadovali počet lavic pro své "ovečky" - jeden pro bukovinské a druhý, pro žandovské. Farář utekl do Horní Police a kostel byl po 9 měsících uzavřen. A to byl počátek přičlenění kostela k Horní Polici. V novodobých dějinách je nutno zmínit požár kupole barokní věže 11. srpna 1975, kdy celá kupole shořela. Dnešní čtyřboký jehlan je stavbou z roku 1992.

Kamenný kříž je s největší pravděpodobností mementem smrti, která se zde kdysi stala a která byla "vykoupena" postavením smířícího kříže. "Dohodu" většinou uzavřeli pachatel vraždy a pozůstalí zabitého. Kříž je výrazem nejen přímé odplaty, ale i morálního vyrovnání se s činem. Jeho původní místo bylo při staré polní cestě na Velkou Bukovinu, dnes se nachází u domu čp. 87. Na okrese Česká Lípa je pokládán k nejstarším. Pověst o jeho vzniku se však žádná nedochovala.

Nepodloženou hypotézou může být snad řádění švédských vojsk v průběhu třicetileté vá1ky.

Kříž je vysoký asi 95 cm a má šířku ramen 60 cm. Na čelní i zadní straně má vyryto stejné znamení: překřížený kruh o průměru 30 cm, přičemž osově čáry kruh přetínají a na jejich konci je vždy vytvořen malý křížek.

Zajímavou technickou památkou je Mlýn na Ploučnici. Je historicky nejstarším žandovským podnikem, který byl funkční až do roku 1945. Jeho počátky pravděpodobně souvisí se samotným vznikem města, neboť první písemná zmínka o něm pochází již z roku 1386. Mlýn byl tříkolový, což potvrzuje jeho využití k dalším činnostem, které souvisely se zpracováním zemědělských a lesnických surovin.

